

veraverint, promittitur beatitudo: *qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Etiam si quis diu in deserto habitaverit, flagellis corpus millies cruentaverit, crebris carnem suam jejuniis afflictaverit, et alia multa penitentiae opera fecerit, si humana fragilitate et inconstantia sua non perseveraverit, ac iis relictis penitentiae exercitiis, in lethale aliquod peccatum infeliciter lapsus fuerit, salvus non erit; aeternum damnabitur et aeterna morte peribit, si saltem ante mortem penitentiam non agat: *cum averterit se justus a iustitia sua, et fecerit iniquitatem, morietur* (Ezech. 18). Itaque non solum prompte et sincere, constanter quoque cum Magdalena penitentiam agite: qua mediante, gratiam et gloriam a Deo obtinebitis. Amen.

DOMINICA PALMARUM.

DE AMBITIONE.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam
(Matth. 21, 5).

Licet ambitio sit vitium maxime detestandum, a piis tamen doctisque viris sancta quaedam agnoscitur et commendatur ambitio, qua, non peritura hujus mundi, sed caelestia et in sempiternum mansura bona appetuntur. Pia hac ambitione succendebatur cor divi Pauli, qui pictos fictosque saeculi non exquirebat honores; atque ad veras, solidas et aeternas caeli dignitates anhelans, dicebat: *Quae retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad bravium supernae vocationis Dei* (ad Philip. 3, 23). Eadem laudabili et pia ambitione exarserunt plures alii viri sanctissimi, de quibus dici potest, quod prae omnibus aliis homi-

nibus fuerint ambitiosi, quia non parva, sed magna; non terrena, sed caelestia; non humiles et vanae hujus mundi dignitates, sed praedivites et sublimes caeli sedes concupierunt. O utinam ad aeternos illos honores omnium adspiraret ambitio! utinam caelestes thronos cuncti spectarent, et summo affectu appetere! utinam hic esset scopus, ad quem homines cuncta sua desideria, veluti ignitas sagittas jacularent! Verum, proh dolor! feda hominum saeculi hujus ambitio in labilibus mundi sinit honoribus, casque ambitiosi solummodo appetunt dignitates, quas nihili pendere deberent. Eas contemnere et fugere docet hodie Christus, qui dum ab hominibus ut rex honoratur, non curru regio vehi, at humili vult sedere jumento: *Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam.* Parvipendendas, aut saltem non ambiandas ecclesiasticas, aut saeculi dignitates hodie docebitis. Ave.

Ambientium Ecclesiae et saeculi dignitates, *alii* sunt indigni: *alii* digni, non vero digniores; et *alii* digni et digniores. *Indigni habendi*, qui scientia, vel pietate, vel prudentia ad exercendas dignitates sufficiente non pollent: *digniores* vero reputandi non semper doctiores, qui aliquando omni dignitate indigni sunt: utique illi qui pensatis quibusque, et ponderatis simul eorum scientia, pietate et prudentia ad portandum onus dignitatum capaciores et magis idonei censentur. Ambitionis autem virus in omnes diffundi solet: spiritus superbiae tam indignos, quam dignos communiter agitat; ac ad beneficia et ad dignitates appetitu inordinato omnes plerumque aspirant. Jamvero nec indigni, nec digni, nec digniores transitorias mundi dignitates ullo modo ambire debent. Ut enim mox videbimus beneficia et saeculi dignitates ambire non debent 1. indigni; 2. neque digni; 3. neque ipsi digniores.

I PARS.

Beneficia et sæculi dignitates ambire non debent indigni.

Omni gloria et honore indignos persæpe videmus homines, qui, veluti chamæleontes, ambitionis infantur et nutriuntur vento; quorum os ad omnes dignitates, omniaque officia et beneficia apertum patet. Iis nonnumquam magis inhiant indigni, quam vel ipsi dignissimi, illaque potissimum ambire solent, quia in iis voluptatem, honorem et exaltationem auspicantur. At falluntur miseri; quia in iis inveniunt 1. non voluptatem, sed laborem: 2. non honorem, sed dedecus: 3. non exaltationem, sed præcipitium.

1. Quicumque ad mundi hujus dignitates erecti sunt, in iis nullam, aut solummodo fallacem aliquam, multisque laboribus permixtam degustant suavitatem: *fallax suavitas, infructuosus labor* (Laur. Just. *de ligno vitæ*, 3). Quod potissimum verum est de iis, qui talium dignitatum indigni sunt; hi etenim in iis administrandis, laborem potius quam suavitatem inveniunt, ac dura patiuntur, tum a conscientia mordente; tum ab inferioribus superiores indignos contemnentibus; tum ab ipso onere dignitatum, quod gravius fit iis, qui minus habiles et minus idonei sunt ad illud portandum. Quod præclare demonstratur pulcherrimo illo apologo in libro Judicum descripto, ubi narratur vel fingitur, arbores et plantas regem sibi præferre cupientes, olivam adisse, ei sceptrum, coronam et regiam dignitatem obtulisse, quam accipere recusavit. Ab oliva transierunt successive ad ficum et ad vitem, quæ oblatum sibi regium diadema accipere renuerunt. Dixerunt tandem omnes arbores rhamno: *Veni, et impera super nos* (Judic. 9, 14); rhamnus autem talem dignitatem non recusavit, ac respondit eis: *Si vere me regem vobis constituitis, venite, et sub umbra mea requiescite*. Miror quod oblatam regiam dignitatem omnes accipere recusent arbores, sola

rhamno excepta, quæ ita vilis et abjecta est, ut arboris nomen non mereatur. Cur sola rhamnus onus et officium regis in se suscipit? Ibi utile et grande latet mysterium: illa enim rhamnus, quæ regiam ambit dignitatem, figuram exhibet hominis ambitiosi, qui quo indignior, eo sæpe audacior est ad dignitates appetendas et postulandas. Jamvero sicut rhamnus nunquam caret spinis, ita homo ambitiosus, cum dignitates, quarum est indignus, obtinuit, nunquam sine spinis, ærumnis et laboribus vivit: propria enim conscientia eum intus pungit; Deus multifariam illum affligit; illi obedire renunt subditi, illum despiciunt omnes, eumque velut minus habilem, dignitatum quas possidet, indignum indigitant, et ut ait Sapiens, *cuncti dies ejus doloribus, et ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit* (Ecl. 2, 23). Arbitrabatur imprudens, quod in dignitate quam ambiebat, omnia sibi forent dulcia, omnia delectabilia; et e converso non voluptates, sed spinas et laborem multum invenit. Viri ambitiosi, dignitatum ad quas anhelant, indigni, similes videntur libro illi de quo Ezechiel (2, 10) ait, quod in eo *scripte erant lamentationes, et carmen, et væ*. In hoc libro, ut perpendit divus Augustinus, tria scripta erant, duo tristia et unum delectabile: duo tristia sunt *lamentationes et væ*; delectabile est *carmen*. Notatu autem dignum est, illud delectabile in medio duorum tristium positum, ut intelligatur, viros ambitiosos queritantes dignitates, quarum sunt indigni, in iis carmina et voluptates auspicari; at vana sua spe decipiuntur: quia cum ad dignitates sunt sublimate, lamentationibus et væ, seu calumniis, ærumnis et laboribus obsidentur et circumcinguntur. Hi in medio laborum et afflictionum vivunt: ac ubi omni voluptatum genere frui crederant, ibi pro voluptatibus cruces et labores inveniunt: *o ambitio ambientium cruz* (D. Bern. 3 *de consid.*). Qui ergo dignitatibus indigni sunt, eas ambire non debent, quia in iis non inveniunt commoda sed laborem; *ac etiam quia in iis non inveniunt honorem, sed dedecus*.

2. Hoc docet Salvianus, qui presbytero cuidam indigne ad dignitatem erecto ait: *Factus es eodem tempore, ut ita di-*

xerim, in te major et in te minor; novoque et pene inaudito genere, crescens simul et decrescens. Eodem quidem tempore, quo major factus fuerat, et creverat ratione acceptæ dignitatis, minor et decrescens factus erat ratione famæ et æstimationis hominum, et ideo in hac dignitate pro gloria, dedecus invenerat. Quod et de omnibus indignis dici potest: in dignitatibus enim ad quas sublimantur, non gloriam et honorem potius dedecus et infamiam reperiunt: mox namque ut ad eas fuerint evecti, omnium in eos convertuntur oculi; de eorum ignorantia et imperitia loquuntur omnes; illorum defectus et peccata pervulgant et reprehendunt plurimi; eorum tandem tunc multis nota fit indignitas quæ, dum latebant, a paucis agnoscebatur. Et ideo dum crescunt, decrescunt; cum ascendunt, descendunt; cum majores fiunt ratione dignitatis ad quam sublimantur; minores evadunt in hominum æstimatione: cum tandem honore dignam accipiunt et exercent dignitatem, contemnuntur, ac veluti ea indigni despicuntur; *nec plus aliquid humiliat ambitiosos, quam obtenta sublimitas* (Ennod. lib. 9, ep. 3). Homo ambitiosus qui ad dignitates evehitur, ad quas est inhabilis, similis est statuæ supra altam columnam erectæ: sicut enim statuæ eo omnium oculis minor apparet, quo altior est columna, cui superponitur, ita quo ad eminentiores dignitates homo indignus sublimatur, eo minor et contemptibilior ab omnibus existimatur. Cujus rei præclara habetur figura apud Ezechielem prophetam (c. 27), ubi qui ad defensionem turrium civitatis erant præpositi, vocantur *pigmæi: sed et pigmæi, qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt.* Hujus civitatis defensores vocantur *pigmæi* non quod vere pigmæi essent, verum quia ob eminentem altitudinem turrium quibus erant superpositi, hominibus infra stantibus pigmæi et exiguæ stature homines videbantur. Eodem prorsus modo viri indigni honoribus aucti, iis non majores, sed minores fiunt: dignitates haud ipsis supra alios eminentiam comparant, quin potius eos magis depriment; illis vertuntur in dedecus, eosque humiliant, et quasi annihilant: *nec plus aliquid eos humiliat, quam obtenta sublimitas.* Non

ergo dignitates ambient indigni, quas si assequantur, ipsis fiunt in dedecus et confusionem; *ac insuper exaltationi proximum præcipitium inveniunt.*

3. Cum Doctor mellifluus, Eugenium discipulum suum ad summum pontificatum cognovit evectum, gaudebat simul et timebat: *exultaci fateor, sed cum tremore* (Ep. 271). Paterno affectu gaudebat Bernardus, cum charissimum discipulum ad infans sublimatum considerabat: gaudens timebat, quia sub supremæ illius dignitatis fastigio abyssum et barathrum aliquod intuebatur, in quod summum pontificem præcipitari formidabat: *Considero gradum, et casum ve-reor; considero fastigium dignitatis, et intueor faciem abyssi jacentis deorsum, attingendo celsitudinem, et e vicino periculum reformido.* Heu! si supremus ille pontifex in dignitate, qua erat dignissimus, periclitabatur, quanto magis viri indigni ad dignitates evecti reformidare debent præcipitium, quod eorum exaltationem comitari solet? His sane timendum quia ut ait D. Gregorius, cum elevantur corruunt, et in peccata multa præcipitantur: *eo intrinsecus corruunt, quo magis extrinsecus surgunt.* Cum Christus Dominus venisset Nazareth, et in synagoga explanasset hanc Isaiæ prophetiam: *Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, auditores illius mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ejus. Verum qui prius Christum loquentem admirati erant, non multo post ira adversus illum concitati, ducebant illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipitarent eum* (Luc. 4, 20). O quam ingrati illi populi, qui Christum elevare volunt, ut eum præcipitent! o qualem elevationem! cui quidem similis est exaltatio eorum, quos licet indignos ad dignitates mundus sublimat: elevat enim eos, ut præcipitet; a mundo elevantur, non ad ipsorum gloriam et honorem, sed ad casum et ad præcipitium: *tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant.* Stulta ambitione lucifer in cælum ascendere, et Deo similis fieri appetit: *similis ero altissimo* (Jsa. 14, 14). Deo similis erat per participationem,

quia divinarum perfectionum particeps erat, easque possidebat « modo tamen limitato »: ipse caeca ambitione motus, eas modo illimitato habere et Deus esse voluit. Dum vero lucifer, alique rebelles spiritus ad cælum, et ad esse divinum ascendere perenturunt, in malorum barathrum et in infernum detrusi sunt: *Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos* (2. Petr. 2, 4). Idem accidere solet hominibus, qui licet indigni honores et præeminentias ambiunt: dum enim sursum erigi curant, deorsum cadunt; cum extolli appetunt, dejiciuntur; cum sublimari satagunt, a dignitatibus ad quas evehuntur, in vitiorum barathrum et in infernum cum lucifero præcipitantur. Unde divus Bernardus, hominem huiuscemodi sic compellat: *quo progredieris miser? an ut ab altiori gradu sit casus gravior? neque enim sic paulatim decides, sed tanquam fulgur in spiritu vehementi, quasi alter Satanas subito dejiceris*. Quare, o christiane, si Ecclesiæ et sæculi dignitatibus administrandis non sis idoneus, ne eas ambias nec ad eas sublimari permittas; coelestes dignitates et supremos cœli thronos summo affectu concupisce: *si culmen veri honoris queritis, ad cœleste regnum tendite; si gloriam dignitatum diligitis, in illa angelorum curia adscribi festinate* (S. Greg. hom. 15 in Eran). Huc tende, huc vota tua dirige; non autem ad terrenas dignitates, quas ambire non debent digni; *nec etiam digni*.

II PARS.

Beneficia et sæculi dignitates ambire non debent digni.

Mihi audire videor virum ambitiosum dicentem: ego tali honore dignus sum: sufficienti enim literatura polleo; prudentia et virtute non careo; nec aliquid in me video, quod me tali beneficio vel tali dignitate reddat indignum; nil ergo ea ambire vetat. Hujusmodi viris sic ratiocinantibus respon-

deri posset cum doctissimo Tostato, virum ambitiosum nunquam dignum esse dignitate quam ambit; et eo ipso quo illam ambit, fieri indignum: *qui honorem desiderat, non est dignus honore, et qui desiderat statum excellentem, non potest eum convenienter sustinere* (q. 5 in 2 Reg. 15). Sit quidem vir ambitiosus dignus et capax dignitatum, quibus inhiat: eas tamen nullatenus sibi optandos sciat, siquidem ambitio 1. multas dissensiones causat; 2. peccata multa parturit; 3. ad tartara ducit.

1. Non litigant nec militant homines pro obtinendo ultimo loco; ad primum contendunt: *ad primum locum certamen omne contendit*, inquit Tertullianus. Videmus nonnumquam, quod humilitate vera, vel ficta aliqui pro obtinenda ultima sede certant; tamen plerumque primum locum homines ambiunt, ad illum anhelant, ac pro illo litigant, et inde oriuntur jurgia, discordiæ, dissensiones, inimicitie et certamina. Unde enim tot odia inveterata inter fratres, tot dissidia inter consanguineos, tot discordiæ inter proximos, tot invidia inter cives, tot divisiones, tot insidiæ, totque hostilitates inter aulicos et magnates? nonne hæc omnia communiter a fœdo dominandi spiritu, et ab ambitione procedunt? *Unde bella et lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris?* (Jac. 4). Quia duo vel plures idem beneficium, vel eandem dignitatem ambiunt, inde jurgia et dissensiones inter illos nascuntur; et sive propinqui, sive amici illi sint, fœda hæc ambitio dissensiones inter eos causat.

Si modo mente revolvere liceret quæ in mundo gesta sunt, et quæ jam in eo geruntur, omnium oculis pateret, maximas quasque discordias, et dissensiones ab hominum ambitione ortum ducere. Nonne enim ex ambitione Romulus Remum fratrem suum occidit, ut ipse solus regnaret? Nonne ambitionis spiritu concitatus Absalom patrem suum Davidem e solio dejicere perentavit? Nonne Saul eundem regem et prophetam, a quo innumera perceperat beneficia, usque ad mortem persecutus est, eo quod illum præ se honorari et a populo æstimari ægre ferebat? Nonne Abimelech, dominationis cupidus, septuaginta fratres suos morti tradidit? Nonne Aristobolus Hircanum

patrem occidit, ut illi in regno succederet? Nonne rex Moabitum, regnandi cupiditate ductus, filium suum primogenitum mactavit? Nonne ambitio bella multa movit inter Julium Cæsarem et Pompejum, inter Marium et Syllam, inter Romanos et Cartaginenses? Notum est omnibus Alexandrum magnum ex ambitione omnia Orientis regna armis suis vexasse. Unde tandem tot bella in orbe terrarum ab ipso mundi origine? Unde tot dissensiones in familiis, in urbibus et regnis? Nonne ex ambitione? *Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc? ex concupiscentiis vestris.* Quare cum ambitio dignitatum sit tot dissensionum causa, etiam digni ab iis ambiendis abstinere debent; imo et eas reformidare, *quia ambitio peccata multa parturit.*

2. Ambitionem D. Augustinus vocat *hæresum matrem*: si quidem ab ea, ut a maligna matre innumerae prodire hæreses. Quod patet in *Ario*, qui impiissimæ hæresis auctor fuit quia episcopalem honorem consequi non potuit; in *Novato*, de quo refert Eusebius, quod tempore Cornelii papæ, episcopatus cupiditate in schisma et hæresim ceciderit; in *Theobulo*, de quo idem Eusebius narrat, quod Ecclesiam catholicam infestavit et plurimum turbaverit, eo quod ad episcopatum non fuerat evecus. Hoc patet et in aliis multis, quos ambitio ad hæresim traxit. At malignum illud ambitionis vitium non hæresim solum, alia quoque plurima peccata parturit. Ex ambitione enim prodeunt simoniæ, sacrilegia, detractiones, invidia, vexationes, homicidia, rapinæ, et innumera alia peccata. Et ideo D. Bernardus ambitionem vocat peccatorum fomitem et originem: *ambitio*, inquit, *est tinea sanctitatis, criminum fomes, vitiorumque origo* (Ser. 6 in ps. *Qui habitat*). Et, quod mirum et portentosum est, videntur persæpe aliqui viri pii, justitiæ et pietatis cultores, a luxuria, avaritiâ, aliisque vitiis alieni, quorum, progressu temporis, ambitio pervertit sensum, eosque a via justitiæ avertit, et tandem ad crimina multa pertrahit: *sepe quos vita nulla delectant, quos nulla potuit movere luxuria, nulla avaritia subvertere, facit ambitio criminosos* (S. Amb. in Luc., 4. 4). O quam fugienda

ergo et detestanda etiam a viris dignis ambitio dignitatum, cum hæc sit pessima parens, quæ viros etiam sanctos ad plurima peccata allicit. Hoc probe noverat Jacob, de quo testatur Scriptura, quod Josephum præ omnibus filiis dilexerit: *Israel autem diligebat Joseph super omnes filios suos* (Gen. 37, 3). Et tamen sanctus patriarcha non Josephum, sed Judam regno honore insignivit; singulis enim moriturus benedicens filiis, Judæ non Josepho regnum auguratus est. Cur non honoravit præ aliis, quem præ aliis amavit? cur non transtulit regnum in dilectissimum Josephum? Respondet non ignobilis sacræ scripturæ interpres, sanctum patriarcham hoc egisse, ne talis dignitas Josephum ad varia incitaret crimina. Et revera difficillime possidentur et administrantur regna, aliæque dignitates sine ambitione, et ambitio non est sine crimine, cum sit mater pessima, quæ multa, imo omnia fere parit crimina: *ambitio est matrix in omne delictum, diffundens de suo fonte varias criminum cenas* (Tert. de pat. 5). Neque igitur ipsos dignos honores oportet inquirere, scientes ambitionem molitorum scelerum parentem, ac præterea sæpius fore *laqueum, qui ad tartara ducit.*

3. Hæc sunt formidanda et æterna præcipitia, ad quæ ambitio ducit: *præcipitia in quæ honores detrudunt, perpetua sunt, atque prærupta* (Chry. ho. 41 in Matt.). Assertit Spiritus Sanctus, quod *judicium durissimum his qui presunt fiet* (Sap. 6); quæ verba exponens Ugo cardinalis, ait, quod iis fiet *judicium durum, durius et durissimum*. Iis quidem fiet *judicium durum*, si male intraverint; *durius*, si male vixerint; *durissimum*, si male rexerint. Vel iis *durum* fiet *judicium* propter subditorum peccata, quibus non obviaverunt; *durius*, propter peccata ministrorum, quos corripere neglexerunt; *durissimum*, propter propria peccata, quæ ratione officii et scandali illati majora semper sunt. Vel dicendum, quod *judicium durum, durius et durissimum* de iis fiet, qui quantumvis digni cæca ambitione ad dignitates ascenderint, easque male administraverint; qui propterea magno in discrimine versantur ne ambitio illos ad tartara et ad æterna inferni præcipitia ducat: *præcipitia in*

quæ honores detrudunt, perpetua sunt atque prærupta. Nec credas, inquit Petrus Blesensis (ep. 31), ex ambitiosis qui ad honores sublimantur, paucos ambitione sua ad tartara duci; quia sicut multi habentur qui voluntaria paupertate ad cœlum eleuantur, ita et multi terrenarum dignitatum ambitione ad tartara ducuntur: *multorum dominatio est eorum damnatio; quot enim paupertas ad cœlum promovet, tot cum dignitatibus suis infernus absorbet.* De homine ambitioso ait Sapiens: *est via quæ videtur homini iusta: novissima autem ejus deducunt ad mortem* (Prov. 14, 12). Viri ambitiosi, et dignitatum cupidi, qui ad eas sustinendas se idoneos et dignos arbitrantur, plerumque se justè et pie eas ambire posse præsumunt: cupiditate sua ita excecantur et fascinantur, ut se via recta incedere credant, cum ad honores inordinate aspirant: revera hæc via a recto, a cœlo, et a Deo devia est; et ideo quo diutius hanc tenent viam, eo magis a cœlo aberrant, magisque inferno appropinquant. Verum quidem, quod ambitiosi, non semper ad mortalia peccata et ad infernum statim ducantur: primo venialibus inquinari solent; deinde a minoribus ad majora, et a venialibus ad mortalia progrediuntur; quibus paulatim assuescunt, deinde in iis obdurantur et moriuntur; ac tandem ad tartara cadunt, et morte æterna plectuntur: *novissima autem ejus ducunt ad mortem.* Nullum ergo quantumvis dignum et ad terrenas dignitates administrandas idoneum, illas ambire decet. O fratres, inquit Doctor Mellifluus, hujus mundi dignitates non ambiamus; celestes autem summo affectu peroptemus: *concupiscamus in atria Domini. Crebro suspiremus illuc. Ibi patria nostra est, odoremus saltem, et a longe salutemur eam* (serm. de obed.). Huc vota sua omnes dirigere debent homines, non ad terrenas dignitates, quas ambire dedecet dignos; imo vel ipsos qui digniores reputantur.

III PARS.

Beneficia et sæculi dignitates ambire non debent etiam digniores.

Qui digniores sunt, si a Deo intus loquente, et a legitimis superioribus ad dignitates vocentur, ad eas in spiritu humilitatis et zeli conscendere possunt et debent. Numquam tamen ab iis ambiendæ dignitates, non solum quia ambitio est vitium grave, quod sæpe ad infernum trahit, verum etiam quia sæculi dignitates sunt onera, somnia, et umbræ; sunt 1. *onera*, quæ gravant; 2. *somnia*, quæ deludunt: 3. *umbræ*, quæ transeunt.

1. Cujus naturæ et qualitatis sint lujus mundi dignitates, perfecte noverat Moyses; qui principatum sibi a Deo datum, non tam ut eminentem dignitatem, quam ut onus humeris suis importabile respiciebat, ac propterea sic Deum alloquebatur: *Cur imposuisti pondus universi populi hujus super me?* (Num. 12). Et ne quis credat pondus hoc ei fuisse leve, subdit Moyses: *Non possum sustinere hanc populum, quia gravis est mihi.* Gravis erat Moysi populus curæ ejus demandatus; dominabatur populo, et gravem eum experiebatur; in principatu suo non tam honorem, quam onus sentiebat; idemque experiuntur omnes in dignitate constituti. Verum quidem, quod perique, antequam ad dignitates evehantur, in iis solummodo gloriam et honorem auspicantur; cum autem christiane et fideliter munus suum obeunt, in iis inveniunt onus cui libet dignitati annexum. Subditi enim sunt onera humeris eorum imposita, quæ portare tenentur; totque sunt superiori onera portanda, quot habet inferiores regimini suo commissos, *homo in sublimibus elevatus, tantos super se sustinet, quantos suppositos regit* (S. Greg. Mor. 17, 15). Superior regimini suo demandatos habet homines, quorum plurimos protervos, contumaces, omnis boni inimicos, et proclives ad omne malum:

ecce onus grave prælato, qui de illorum anima est Deo rationem redditurus. Homo, quantumvis dignus et dignior, ad dignitatem aliquam sublimatus, subditos habet, quorum *alii* illum contemnunt; *alii* ei invident; *alii* in faciem ei rident et post tergum ipsi pessime maledicunt; *alii*, qui se fidissimos amicos vocitant, et intus jurati sunt inimici; *alii*, qui palam omnia ejus opera approbant, et clam ea reproband et damnant. Ecce onera gravia a dignitatibus inseparabilia; quilibet inferior superiori suo onus est: *tantos super se sustinet, quantos suppositos regit*. Nec credas, hoc verum esse solummodo de dignitatibus infimis et subordinatis: omnis enim dignitas, etiam regia et suprema, suum onus habet: *o corona*, inquit Gerson, *speciosa magis, quam pretiosa; plus expavescenda, quam appetenda: quis onus tuum ferre potuit?* Heu! si regia dignitas, in qua omnia gloriosa et omnia dulcia videntur, onerosa sit, quid sentiendum de aliis dignitatibus inferioribus? Nulla sane reperitur, cui annexum non sit aliquod onus. Et licet in iis species quedam externa suavitatis et quietis eluceat, reipsa tamen vera sunt onera, quibus gravantur quicumque eas sustinent; a quibus propterea prudenter cavebunt ipsi digniores, præsertim si meminerint *quod sæculi dignitates sunt somnia, quæ deludunt*.

2. Cum aliquis inter dormiendum somniat se esse regem, vel summum Pontificem, quamdiu tale somnium durat, de his dignitatibus gaudet, quasi revera iis fruereetur; a somno excitatus, dignitates, quibus dormiens frui arbitrabatur, nil aliud esse videt quam mera somnia: *velut somnium surgentium Domine* (Psalm. 72). Respice, inquit D. Augustinus, omnes mundi dignitates, honores omnes, et cunctas felicitates, quas homines tanti faciunt, et certus esto, hæc omnia esse mera somnia, quia ut somnia transeunt, « quomodo, ait idem Doctor, qui videt thesauros in somnis, dormiens dives est, sed evigilabit, et pauper erit: sic omnia ista vana hujus sæculi, de quibus homines gaudent. In somno gaudent, evigilabunt, et inveniunt, *somnia illa fuisse, et transiisse velut somnia* ». Ecce quid sint mundi dignitates: illusiones et mera somnia;

quia veluti somnia transeunt et evanescent. Non sine mysterio Deus hominibus multis dignitates, ad quas evehendi erant, in somnio manifestare voluit. *In somnio* enim vidit Joseph patriarcha futuram suam exaltationem in Ægypto; *in somnio* declarata est reginæ Esther omnis ei eventura felicitas; *in somnio* prævidit Nabuchodonosor famosas quatuor mundi monarchias; *in somnio* pincerna regis Ægypti se in *pristinam* dignitatem restituendum agnovit; *in somnio* Deus Salomoni sapientiam, divitias et gloriam multam promissit. Cur, quæso, hæc omnes dignitates in somnio concipiendæ monstrantur; nullam somniis fidem adhibendam communiter dicitur, cur ergo Deus futuras has dignitates in somniis revelare voluit? Certe ut sciant homines, has et omnes mundi dignitates nihil aliud esse quam vera somnia: *omnis gloria sæculi somnium est, non veritas* (S. Ambr. de Joseph. 6). Haud igitur hujusmodi dignitates a viris dignioribus optandæ vel exquirendæ sunt, quin e converso illas despiciant, si perpendant *sæculi dignitates esse umbras, quæ transeunt*.

3. In ludis olympiacis olim plurimum decertabant viri, etiam nobilissimi; ad quid autem tot certamina? ad obtinendam coronam ex ramis arborum contextam, et, ut loquitur sanctus Basilius Seleuciensis, decertabant pro obtinenda aliquorum foliorum umbra: *præmium*, inquit, *corona de frondibus; ac totus ille confictus propter umbram foliorum suscipitur* (Or. 17). En sæculi hujus dignitates, in præmiis illis depictas: umbra etenim sunt dignitates, sicut et illa præmia; sicut umbra fugax est, nec capi potest; et cum eam quis capere pertentat, mox e manibus ejus evanescit, nec in iis aliquid invenit: ita et dignitates sæculi uti fugaces umbrae capi difficile possunt, cumque capiuntur, statim velut umbrae labuntur: *principatus, sicut ingreditur, sic deseritur, et quamdiu tenetur, labitur* (S. Hier. in c. 9 Marc.). Quamdiu in hoc mundo vivunt ambitiosi, sibi suadere nequeunt, sæculi hujus dignitates esse umbras labiles et transitorias; at cum igne tartareo simul cum consortibus suis cremabuntur, cognosceat miseri et fatebuntur, se pro umbra decertasse. Audite ambitiosos in inferno clamantes, honores et

dignitates, ad quas in hoc mundo erecti fuerant, nil nisi umbras extitisse. *Quid, inquam, nobis profuit superbia? aut divitiarum jactantia quid contulit nobis?* (Sap. 5). Ad quid profuit nobis, pontificalem, regiam, imperatoriam, aliasve dignitates exercuisse, quid nobis contulit ad excelsos mundi thronos sublimari, gentibus multis imperasse, auram et reverentiam populi nobis conciliasse, et altiorum dignitatum munia oblissee? O præclaram questionem! cui respondent ipsi damnati, fatentes; hæc omnia inutilia ac vana fuisse, nec eis aliquo modo profuisse, quia fuerunt veluti umbræ transeuntes: *transierunt omnia illa tamquam umbra*. Discite, ambitiosi, discite a damnatis, hujus mundi dignitates esse solummodo umbras volatiles: hoc discite, et certi estote, quod cum sæculi dignitates accipitis, nil nisi umbram sumitis et complectimini; *summa aviditate complectuntur umbram* (Chrysost. hom. 29 in 1 Cor.). O quam stulti, qui has umbras ambiunt! Quam insensati dicendi qui honorum culmina appetunt, quamquam cæteroquin digniores imo et dignissimi sint qui illa adipiscantur et possideant, quia *umbram sequi insanientis est*. Hanc eorum stultitiam variis exemplis præclare explicat D. Augustinus, dicens: « quis imaginem auri in aqua, ipso auro neglecto, eligeret, et non statim a cunctis fatuus et insanus crederetur? si quis orbem solis in speculo redditum plus diligeret, quam ipsum solem, nonne ab omnibus irideretur? quid stultius, quid insanius est, quam umbra veræ gloriæ, veri honoris decipi, et superari, et ipsam veram gloriam, verum honorem non querere, non desiderare? hoc commercium insipientium est (*de trip. hab. 3*) ». Ecce insaniam hominum ambitiosorum, qui cum indesinenter anhelare debeant ad regna cœlestia, ubi veræ et præcelsæ sunt dignitates, terrenis inhiant dignitatibus, quæ sunt solummodo ridicula somnia et umbræ fallaces. O filii hominum, ut quid diligitis vanitatem, et queritis mendacium? cur umbratiles dignitates tanto cum affectu concupiscitis? cur ad præminentias, quæ velut umbræ evanescent, tam ardentem anhelatis? fugite umbram sæculi, aut saltem mundi dignitates inordinate ne ambiatis. Si enim earum *indigni* sitis, in iis laborem, dedecus, et precipitium invenietis:

si illarum sitis *digni* ac ad illas administrandas idonei, mentem totè, quod ambitio dignitatum, dissensionis plurimas causas, peccata multa parturit, et sæpe ad tartara ducit: si tandem non solum digni, etiam *digniores* sitis, non terrenas, quæ onera, somnia et umbræ sunt, verum cœlestes ambitu dignitates, ad altiores cœli thronos adspirate; pro iis obtinendis totis conatibus laborate; Deusque qui benignus et misericors est, cœlestem hanc vobis gloriam concedere dignabitur. *Amen.*

FERIA II HEBDOMADÆ SANCTÆ.

DE MARIA JUXTA CHRISTI CRUCEM STANTE.

Stabat autem juxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus (Joan. 19, 25).

Si olim apud Judeos moris erat, quod plurimæ singulis annis in unum locum conveniret adolescentulæ, ut simul filiam Jephthæ amare flerent; potiore sane jure saltem semel quolibet anno congregari debent fideles, ut cum Maria amarissime flente plorent, utque ei supra modum afflictæ compatiantur. Gavisa erat Maria, cum Verbum æternum in ejus utero carnem suscepturum ei nuntiaverat angelus: exultaverat Virgo sacra, cum Filium suum unigenitum pepererat: summo afficiebatur gaudio, cum illum prædicantem, cæcos illuminantem, aliaque miracula facientem vidit. Tandem aliquando mœrore repleta fuit beatissima Dei Genitrix, cum staret juxta crucem in qua pendebat Filius (1): *stabat autem juxta crucem Jesu mater ejus.*

(1) Fatendum quidem illa die dolorem B. Virginis culmen attingisse, ac sola Dei potentia a morte fuisse servatam; quam propterea plusquam martyrem non immerito predicamus, in qua nimirum corpore sensum passionis excessit compassionis affectus (S. Bern.). Verum quomodo tota vita Christi Filii

Contemplemur Beatissimam Virginem Mariam juxta crucem cui affixus erat Filius, amare lacrymantem, cum illa lugeamus, ei compatiamur, ejusque afflictionem et passionem pro modulo nostro explicemus. *Ade.*

Quamdiu in hoc mundo moramur, jucundis rebus misericors Deus semper mœsta et tristia permiscet. Quod certe et in sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque jucunditates sinit habere continuas: sed tum ex adversis, tum ex prosperis justorum vitam quasi admirabili varietate contextit. Hoc et in Matre fecisse constat, quam licet ardentissime amaret, eam tamen nunc gaudiis affici, nunc doloribus et afflictionibus multis cruciari permisit, et ideo alia mysteria ei jucunda et gaudiosa; alia vero ei tristia et dolorosa extitisse dicimus. Non hodie contemplemur Mariam, ut ineffabilibus gaudiis superfusam, verum ut pluribus, lisque gravibus juxta Christi crucem afflictionibus confectam. Ibi sedulo consideremus piissimam Dei Genitricem, et videamus excessum, causam et modum

ejus crux fuit et martyrium, idem jure omnino affirmamus de Virgine Matre. Cordis ejus martyrium opinantur quidam ascete initium duore vel ab ipsa Annunciatione, qua dum Verbum æternum in sino suo carnem factum sensit, et mira dulcedine mens ejus affecta fuit, simul cognovit sive divina illustratione, sive ex notitia scripturarum qua perfecte pollebat, totam vite illius seriem maximis doloribus refertæ, mortemque acerbissimam, adeo ut intro quodam modo gauderet et doleret, namque afficeretur excessu doloris et gaudii præ nimio amore; quod absurdum videri nequit, cum aliquid simile factum sit in mente B. Francisci, ut testatur S. Bonaventura: « Hoc (se. Seraphim crucifixum apparentem) videns, vehementer obstupuit, mixtumque dolori gaudium mens ejus incurrit, dum et in gratioso ejus aspectu... excessivam quandam concepit lætitiâ, et dira conspecta crucis affixio ipsius animam compassivi doloris gladio pertransivit ». Quidquid sit de hujusmodi dolorum B. Virginis initio, certo certius dolore et amaritudine repleta fuit illius anima ex quo a Simone audivit: *Positus est hic (Jesus filius tuus) in signum cui contradicetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Ex illa hora initium sumpsisse dolores Virginis Marie censuerunt plures sacri scriptores, et fidelem pia praxis, annuente et approbante Ecclesia, speciali cultu multis ab hinc sæculis venerata est dolores B. Virginis septifariam divisos, quorum primus habetur in prophetia S. Simeonis.

N. E.

afflictionum et passionum ejus. Videamus, inquam, 1. *excessum* passionum ejus, seu quantum passa sit: 2. *causam* passionum ejus, seu quare passa sit: 3. *modum* passionum ejus, seu quomodo passa sit. Quantum, quare et quomodo Maria juxta crucem passa sit, en tres hujus concionis partes.

I PARS.

Quantum Maria juxta crucem passa sit.

Divus Augustinus in præclaro sermone, quem de Christi passione composuit, Filium et Matrem contempletur; *filium* in cruce, et *matrem* juxta crucem; *filii* in cruce patientis dolores fusa oratione prosequitur; *matris* vero juxta crucem stantis tantos extitisse dolores ait, ut nec lingua creata explicare, nec eos mens humana concipere valeat; *non lingua loqui, nec mens cogitare valebit, quanto dolore tunc tenebatur anima Mariæ.* Ut tamen prout fas erit, de excessu dolorum Mariæ disseram, et ut quantum juxta crucem passa sit aliquomodo explicem, dico, quod tantum ibi passa sit: 1. quantum martyres passi sunt: 2 quantum Christus passus est: 3. quantum, et plus quam ipsa naturaliter pati poterat.

1. Christus, qui in Maria omnem gratiam collocavit, noluit eam carere honore martyrii; ideo cruci eam adstare voluit, ubi martyr facta est, immo et plus quam martyr, quia dolores, quos ibi passa est, omnibus aliorum martyrum doloribus antecellunt. Et ut asserit S. Anselmus, quidquid passi sunt alii martyres, leve et quasi nihil est si comparetur martyrio, quod juxta crucem Maria perpessa est; *quidquid crudelitatis inflictum est corporibus martyrum, leve fuit, aut potius nihil, comparatione tuæ passionis.* Gravissima passus est invictus martyr S. Laurentius, dum craticulæ superpositus ureretur; *gravissima* protomartyr Stephanus, dum lapidum grandine quateretur; *gravissima* toto terrarum orbe mirandus sanctus apo-

stolus Bartholomæus, dum velut brutum animal excoarietur: *gravissima* omnes martyres, dum pro Christo sanguinem profuderunt; hæc autem omnia martyrum supplicia, quæ in se gravissima nobisque intolerabilia videntur, levissima et quasi nihil erant, respectu dolorum Mariæ. Vere quidem juxta crucem facta est martyr cum martyribus; at ipsa dicenda plus quam martyr, quia comparata doloribus ejus, parva et quasi nihilum reputanda sunt omnia martyrum tormenta. Ratio est, quia patiebantur solum in corpore martyres; Mariæ vero patiebatur in anima: martyrium autem animæ longe gravius est martyrio corporis, et ideo Mariæ plus quam martyr fuit, et plus quam martyres passa: *quæ quia mente est, plus quam martyr fuit* (D. Hieron. ser. *de Assumpt.*). Ex alia quoque ratione inferre licet Mariam plus passam esse, quam martyres; nempe hi in mediis supplicii magna perfundebantur letitia, et gaudio intus superabundabant in spe obtinendæ cito gloriæ celestis, ac Christum mox possidendi. Mariæ hoc non fruebatur gaudium; quin contra summopere intus angebatur, videns quod gravissima pateretur Christus, quodque a dilecto filio ipsa separaretur. Hæc fuit causa dolorum ejus, qui tanti juxta crucem extiterunt, ut ibi plus quam martyr facta sit. Unde sicut dicitur Regina virginum, ratione eminentissimæ puritatis qua floruit, ita dicenda est Regina martyrum, et martyr martyrum ratione gravissimorum dolorum, quos juxta crucem pertulit: *sicut appellatur Virgo virginum, ita martyr martyrum debet appellari* (Rich. *de Deip. Virg.*): Mariæ ergo juxta crucem plus quam martyres passa est. At gravissimi etiam juxta crucem dolores ejus extiterunt, *quia ibi tantum passa est, quantum Christus in cruce*.

2. Nunquam satis exaggerari possent tormenta, quæ in cruce passus est Christus; quidquid de iis dicatur, a re ipsa semper longe abest. Quod vero portenti loco habendum, non minus passa est Mariæ in corde juxta crucem, quam Christus in corpore, quia omnes dolores filii transibant ad matrem: *quot lesiones in corpore filii, tot vulnera in corde matris; clavi quibus corpus Christi pendebat in cruce, et cor Virginis confixurum habebant: nul-*

lum ictum recipiebat corpus filii, cui non tristis echo responderet in corde matris (S. Hier. in serm.). Assertit Doctor Seraphicus non solum æquales, verum et majores fuisse dolores Mariæ, quam Christi; *Mariam majorem dolorem habuit, quam Salvator*. Quod debet intelligi non absolute, sed comparate, ita scilicet ut dolores interni et cordis Mariæ majores extiterint, quam dolores corpori et externi Christi. Mariæ enim patiebatur in corde quicquid Christus patiebatur in corpore; dolores autem cordis majores sunt, quam dolores aliorum membrorum, ideoque dolores Mariæ doloribus Christi aliquo modo majores extiterunt. Clavi, spine, lancea et alia instrumenta quibus cruciabatur Christus in corpore, transibant ad cor Mariæ: *sagittæ tuæ transeunt*. Cum clavis transfodiebatur Christi manus et pedes, iis et transfodiebatur cor Mariæ; cum in Christi caput spinas defigebant carnicifera, non hic hærebant earum acuminata, ad Virginis cor transibant, illudque dirissime sauciabant; cum lancea transfixum fuit Christi latus, dirum hoc ferrum ad Mariæ cor migravit, illudque crudeliter transfixit: in corde tandem suo omnia patiebatur Mariæ, quæ Christus in corpore; cum itaque multo graviore sint cordis, quam aliorum membrorum dolores, recte assertitur majores Mariæ, quam Christi fuisse dolores, seu illam magis passam esse in corde, quam Christum in corpore: *Mariam majorem dolorem habuit, quam Salvator*. Quid majus, dicit Simeon metaphrastes (*de dormit. Deip.*), nempe plura et graviora fuisse, quæ Mariæ in corde, quam quæ Christus in corpore vulnera passus est: ita ut cum una plaga corpori Christi fieret, non una dumtaxat, sed innumeræ plage itidem cordi Mariæ infligerentur: *hec omnia illam transverberabant profundius, quam ulli clavi et pro una filii plaga innumeris ipsa plagis sauciabatur*. Cum mater aliqua filium, quem summo affectu diligit, uno pugionis ictu configi videt, hoc ictu unica in corpore filii fit plaga, at mille fiunt in corde matris, quæ filium suum sanciri videt. Hoc idem accidit in crudeli Calvarii montis tragœdia; ibi enim ictus, quos Christus recipiebat in corpore, multiplicabantur in corde Mariæ, et quoties

una in Christi corpore fiebat plaga, toties innumera cor Virginis plage sauciabant; pro una filii plaga, innumeris ipsa plagis sauciabatur. Tantum ergo passa est Maria juxta crucem, quantum Christus in cruce. Ad hæc Maria ibi tantum passa est, quantum pati poterat, imo et plus quam naturaliter pati poterat.

3. Maximos exitisse Mariæ dolores non dubitabit qui considerabit, qualis esset ille filius, qui cruci affixus durissima patiebatur, et qualis esset illa mater, quæ filio talia patienti adstabat; tantum haud dubie doluit Maria, quantum unquam de tali filio dolere potuit talis mater. Pia hac cogitatione præventus sanctus Bernardinus Senensis dicere non dubitavit tantum fuisse dolorem Virginis in passione Christi, quod si Mariæ dolor in omnes creaturas, quæ pati possunt, divideretur, omnes subito interirent. Tantum ejus exitisse dolorem ex meipso vix asserere audeam. Libenter tamen asseram, quod saltem ipsa tantum, imo et plus passa sit, quam pati potuisset naturaliter: ita ut nisi a Deo mirabiliter sustentata fuisset nullo prorsus modo potuisset tam acerbos perferre dolores; ideo Deus speciali miraculo illam a morte præservavit: vere, inquit sanctus Anselmus, interisset pro magnitudine doloris, nisi a Deo præservata fuisset. Addit S. Anselmus, Mariæ juxta crucem stantis ita acerbos exitisse dolores, ut naturaliter loquendo, eorum vi et acerbitate singulis momentis mori debuisset, et revera singulis momentis interiisset, nisi a Deo per potentiam extraordinariam et per miraculum a morte præservata fuisset; per singula momenta dolor vitam ejus extinguere sufficiens fuisset, nisi ex speciali miraculo conservaretur. O quam gravia juxta crucem passa est Maria! o quam magni et acerbi ejus exitere dolores; e contra quam stulti filii hominum, qui nil pro Christo in hoc mundo pati volunt; quam insensati, qui Deum sibi injuriam facere arbitrantur, cum eos adversitate aliqua affligi permittit! Heu! si Christus matrem, quam summo affectu diligebat, affligi, tribulari, et acerbissima tormenta pati voluit, quam tibi injuriam irrogat, cum te peccatorem, te inimicum suum, te æternis inferni supplicis dignum gravi

morbo, temporalium bonorum jactura, vel alia aliqua tribulatione jactari vult? O homo, advenientes tibi cruces et adversitates, ne inspicias, ut effectus iræ Dei; eas recipe, veluti magna bonitatis ejus in te signa: si enim matrem, quam ardentissime amabat, alligi voluit; crede quod et te diligit, cum te affligit. Et ideo in afflictionibus tuis Deum semper ut benevolum Patrem inspice, qui te non minus amat, cum percutit, quam cum beneficia impertit. Nec dicas, acerba nimis esse quæ pateris; nihil enim sunt dolores tui præ doloribus Mariæ, quæ juxta crucem patitur quantum martyres passi sunt, quantum Christus passus est, et quantum imo et plus quam ipsa naturaliter pati poterat. Ecce excessum dolorum Mariæ, seu quantum ipsa passa sit; videamus causam dolorum Mariæ, seu quare ipsa passa sit.

II PARS.

Quare Maria juxta crucem passa sit.

Cum passionem Mariæ principium inquiri, illud in ipsamet Maria invenio, oculi enim, intellectus et cor ejus sunt principium et causa passionum illius: oculi, quidem, quia Christum patientem vident: intellectus, quia eum clare cognoscit: cor, quia illum ardentem amat. Unde Maria juxta crucem passa est, quia Christum crucifixum 1. videbat; 2. cognoscebat; 3. amabat.

1. Tanti, tanque graves non fuissent Mariæ dolores, si cum Christus crucifixus est, ipsa procul a Calvaria: monte præsens non adspexisset tam lugendum spectaculum. Verum longe non distabat Maria; stabat juxta crucem. Ibi stabat et videbat ingratum populum filii sui mortem sitientem; crudeles carnifices, qui illum dirissime cruciabant; obduratum latronem, qui eum blasphemabat; impudentes et impios viros, qui divinam ejus faciem sputis operiebant, et alios qui nimio furore injuriis et vulneribus eum afficiebant. Hæc videbat Maria, huic spectaculo præsens aderat, et ideo dirissime et mirum in modum

in corde torquebatur; nequaquam a diro spectaculo mater aberat, qua ob id ultra quam credi potest, angebatur pro filio (Laurent. Just. de triumph. Christ. agon.). Non egit Maria sicut Agar, quæ a filio discessit, ut eum morientem non videret: non videbo morientem puerum. In gravi afflictione qua angebatur Agar, eo quod filium siti periturum crederet, aliquid sibi solatii quærebat in hoc quod eum morientem non videret. Hoc caruit solatio Maria: juxta crucem enim erat, crucifixum filium intuebatur, eum toto passionis tempore spectabat, eumque in medio duorum latronum morientem vidit: ex quo tot, tantosque sustinuit dolores, ut vix explicari queant; quis existimare potest, quanta tristitia afficiebatur Maria super unice filii passione? Vidit eum ligatum et solvere non potuit; vidit corpus vulneratum et vulnus ligare non valuit: vidit sanguinem fluere et abstergere nequivit (S. Ang. de compass. Virg.). Christum patientem et morientem vidit Maria, vidensque amarissima afflictione ingenuit. Unde dici potest quod oculi ejus fuerint quasi carnifices, a quibus martyr et pluries martyr effecta est. De matre septem filiorum Machabeorum, ait D. Augustinus, oculos ejus fuisse tortores, a quibus septies martyr facta est, quia quoties unum ex filiis morti tradi videbat, toties novum martyrium patiebatur: illa videndo, in omnibus passa est, septies martyr facta est, ferebat in oculis quod in carne omnes. Ecco quomodo oculis passa, et pluries martyr fuerit Maria: Unigenitus enim filius passus est, cum crucem ad Calvaria: montem portavit, et Maria sequebatur; crucis periculo affixus est Christus, et ipsa hoc spectabat: oculi Mariæ testes omnium tormentorum, quæ Christus in Calvaria: monte pertulit, crudeles extitit tortores, a quibus non septies solum, sed millies martyrium passa est. Martyr et pluries martyr fuit Maria Filium videns cruci ligatum, clavus affixum, spinis coronatum, lancea perforatum et crudelissimam mortem duos inter latrones passum. Juxta crucem ergo passa est Maria, quia vidit; ac etiam quia cognovit.

2. Eo gravius affligi solent homines, quo subtiliori et eni-

mentiori pollent mentis acumine quia perfectius norunt rationes et motiva, quibus ad afflictionem et tristitiam moventur. En aliud principium afflictionem et passionum Mariæ: juxta crucem affigitur, quia perfectissima pollet intelligentia clarissime cognoscente filii innocentiam, injustitiam iudicum, satellitum sævitiam, et omnes circumstantias, quæ ipsi dolorem et afflictionem afferre possunt. Ipsa ejus mentis acie tamquam a sævissimo torture dirisime cruciatur, et ut ait S. Joannes Damascenus, *Maria, tamquam gladio, cogitationibus discerpitur*. Cum Maria juxta crucem stans cogitabat turpe supplicii genus, cui adjudicatus fuerat filius, hæc cogitatio erat quasi gladius, quo cor ejus transfigebatur; cum Judæorum ingratitude et sævitiam mente revolvebat Maria, hæc cogitatione, tamquam gladio acutissimo, cor ejus sauciabatur; cum animo versabat dilectissimi filii sanctitatem, innocentiam et infinitas perfectiones, hæc cogitatio gladius erat, quo cor illius transfodiebatur: quot tandem in mente Mariæ cogitationes circa filii passionem, tot in corde ejus erant gladii, quibus discerpebatur. Ideo nil mirum, si pictores Mariam nonnunquam nobis objiciant, quinque vel septem ensibus pectus transfixum habentem; non enim septem solum, verum et mille ensibus cor ejus sauciatum fuit; quia tot gladiis discerptum fuit cor ejus, quot cogitationes de Christi passione habuit; *Maria, tamquam gladio, cogitationibus discerpitur*. Addendum vero quod Maria juxta crucem passa est non solum quia vidit et cognovit; sed etiam quia filium patientem ardentissime amavit (Richar. a S. Vict. in Cant. 26).

3. Amor ita Mariam in Christum transmutterat, ut illo patiente ipsa pateretur; patiebatur ille vi tormentorum, et illa vi amoris. *Et quia non fuit amor, sicut amor Mariæ: ita nec fuit dolor similis dolori ejus*. Si Christum non amasset Maria, illo moriente non doluisset; quia maximo illum amore prosecuta est, maximos etiam pertulit dolores. Sic ut loquitur S. Hieronymus: *Maria plus omnibus dilexit, propterea et plus doluit, ita ut animam ejus totam pertransiret, et possideret vis doloris* (serm. de Ass. Virg.). Addit sanctus Amedeus, Ma-

riam ob nimium quo in Christum ferebatur amore majores passam esse dolores, quam viribus naturalibus pati potuisset; *Maria vicit sezum, vicit hominem, et passa est ultra humanitatem, torquebatur enim magis, quam si torqueretur ex se, quia supra se incomparabiliter diligebat id unde dolebat* (hom. 1 de Deip.). Sibi falso suadent multi, amorem totum esse in deliciis et voluptatibus, nilque unquam nisi suave et jucundum spirare: amor enim suo tempore crudelis est, et amanti sæpe dolores ita acerbos infert, ut non sine ratione dixerit quidam ex antiquis philosophis, amorem esse omnium tortorum crudelissimum. Quod in Maria verissimum comprobatur: tot enim Mariæ cor vulneribus sauciabat amor, quot ictibus carnifices corpus Christi feriebant: sive uti asserit sanctus Bernardinus, eadem in corde Mariæ vulnera faciebat amor, quæ in Christi corpore faciebant carnifices; *vulnera Christi morientis erant vulnera matris dolentis*. De gloriosa virgine sancta Clara a Monte Falcone fertur, quod tanto in Christum crucifixum accenderetur amore, ut amor ejus vim haberet efformandi in corde ejus eadem instrumenta, quibus usi sunt carnifices ad torquendum Christum Salvatorem. Quod autem in hac virgine fecit amor, hoc idem egit in Regina Virginum, alio tamen modo; quas etenim corpori Christi poenas infligebant carnifices, has et cordi Mariæ infligebat amor. Cum aliquis ex carnificibus spinas Christi cervici infligebat, spinas itidem cordi Mariæ infligebat amor: cum carnifices manus et pedes Christi diris clavis perforabant, iisdem clavis Mariæ cor perforabat amor; cum Christi latus lancea aperuit Longinus, Mariæ cor pariter aperuit amor. Id vere asseritur cum sancto Hieronymo, amorem in Mariæ corde tristem emisisse echo, qui inflictiis in Christi corpore ictibus respondebat: *nullum ictum recipiebat filii corpus, cui non tristes echo responderet in corde matris*. Et revera, si echo prout sentium philosophi, nil aliud sit, quam vocis sonus repercussus, revera fatendum amorem in corde Mariæ juxta crucem stantis tristem efformasse echo eorum omnium, quæ in Christi passione fiebant. Cum e cruce pendens clamabat Christus: *Deus meus*; amor Ma-

riam coegbat ad eandem vocem proferendam, et ad dicendum in corde suo: *Deus meus*. Cum clamabat Christus: *ut quid dereliquisti me?* Maria amore quo cruciabat compulsa ad Deum clamabat: *ut quid dereliquisti me?* Cum clamabat Christus: *sitio*; dicebat et in corde suo Maria; *sitio*. Omnes tandem dolores quibus in Calvarie monte cruciabat Christus, amore in cor Mariæ ferebantur, ibique tristem faciebant echo. Ideo dixit doctor Seraphicus, *singula vulnera per Christi corpus sparsa, in corde Mariæ fuisse unita*. Sicut enim omnes lineæ a circumferentia ad centrum uniri possunt, ita et Mariæ cor erat quasi centrum, ad quod terminabantur, et in quo omnes Christi dolores uniebantur. O Maria, Virgo dolorosa, quot vulnera in corde tuo intueor? quot spinas, quot clavos in eo video? O quam gravia in corde tuo sunt amoris vulnera? quis unquam talia in corde suo pertulit? cui unquam viventium amor se ita crudelem exhibuit? scio, nonnullos amantes amoris vi animam efflasse, et subito mortuos esse; Tu o Maria, non semel, sed centies, sed millies mortua es; quinimo dolores morte amariore passa es, quia filium dilexisti. Amor tuus tortor tuus extitit, qui ignitis suis jaculis tibi mortem millies intulit; ita ut moriens viveres, et vivens præ nimio dolore semper morereris; *quasi mortua vivens, vivebat moriens* (S. Ber. de lament. Virgin.). O fratres, discite amare, discite et pati; discite amare Christum, verum discite quoque pati pro Christo; non enim bene Christum amat, qui cum Christo et pro Christo pati recusat. Si cum Christo pati renuimus, cum illo in celo non regnabimus; si cum illo patimur, cum illo etiam regnabimus; *si sustinebimus, et conregnabimus* (2. Tim. 2). Imitemur ergo Mariam, quæ passa est quia vidit et cognovit, multoque magis doluit quia Christum plurimum amavit. Ecce quare passa sit; videamus nunc modum passionum ejus, *seu quomodo passa sit*.

III PARS.

Quomodo Maria juxta crucem passa est.

Pati omnibus hominibus commune est; debito modo pati, hoc apud homines rarum est. Nullus hominum est, qui aliquid adversi interdum non perferat, paucissimi vero ex hominibus suas debite portant cruces, et advenientes tribulationes modo debito perferunt. Maria autem dirissima juxta crucem perpessa est, cuncta modo perfectissimo pertulit, quia hæc omnia passa est 1. magna cum animi constantia: 2. magna cum corporis modestia: 3. magna cum voluntatis suæ ad divinam conformitate.

1. Mirabilis est fortitudo et constantia, qua Maria juxta crucem, afflictiones quibus angebatur, et dolores quibus cruciabatur, pertulit; ut enim ejus constantiam manifestet sanctus Evangelista, ait non quod ipsa deliquium passa sit, vel quod humi decubuerit, verum quod steterit; *stabat juxta crucem*. Christo patiente et moriente, sol eclipsum passus est, petre scissæ sunt, et omnes creature præ dolore commotæ sunt; Mariæ vero tanta fuit constantia, tantaque animi firmitas, ut juxta crucem immobilis steterit; *stabat juxta crucem*. Unigenitum filium crucifigi, illum blasphemari, et in crucis patibulo mori videt, nec ideo animo linquitur, nec aliam defectionem patitur; omnes dolores, omnesque afflictiones, quas ex Christi suppliciis et morte in semetipsa experitur, tanta, tamque heroica animi constantia portat, ut dicat doctor Seraphicus, eam in medio afflictionum fuisse quasi firmamentum; *Virgo fuit cælum firmamentum per patientie firmitatem*.

In ipso mundi primordio fecit Deus firmamentum in medio aquarum; *dixit quoque Deus, fiat firmamentum in medio aquarum, et dividat aquas ab aquis, et fecit Deus firmamentum*. Quamvis autem firmamentum immensa aquarum copia undique circumdaretur, immobile tamen et inconcussum

semper permanet; sic Maria in Calvariæ monte amarissimis afflictionum aquis undequaque immergitur, ac sicut firmamentum, constans et immobilis semper perseverat: *Virgo fuit cælum firmamentum*. Discite, o christifideles, modum vestras portandi afflictiones, discite a Maria, qua constantia standum in adversitatibus. Heu! quot videmus, qui cum altioris perfectionis apicem attigisse credant, adveniente tamen vel minima tribulatione conturbantur, et totaliter deficient. Cum fiat prosperitatis aura, cum cœlum eis ridet, cumque internis Spiritus Sancti consolationibus foventur, tunc in Dei obsequio se ferventes exhibent, tunc se totos Deo in posterum consecrandos pollicentur: cum autem gravitas quidam supervenit morbus, si moriatur filius, vel sinistrum aliud quidquam adveniat, mente turbantur, Dei obliviscuntur, et penitus dejiciuntur. O infirmam hujusmodi hominum virtutem! Nonne claudicare noscuntur in via virtutis! Nonne modo homine christiano indigno advenientes perferunt tribulationes! Modum adversitates portandi discant a Maria, quæ eas portat magna cum animi constantia, *ac etiam magna cum corporis modestia*.

2. Mirabilis omni tempore exitit Mariæ modestia; pulchri semper fuerunt gressus ejus ac semper juxta modestiæ christiænæ leges ita fuere compositi omnes corporis ejus motus, ut quicumque eam viderent, in admirationem raperentur, ad pietatem excitarentur, eamque omnis modestiæ exemplar faterentur. Mirari est autem rectam hanc corporis sui compositionem et mirandam hanc modestiam in Calvariæ monte, toto Passionis Christi tempore prætulisse, ita ut in gravibus quibus cruciabatur afflictionibus nec unicum verbum protulerit, nec vel minimum corporis motum fecerit, qui modestiæ legibus adversaretur *gladius animam ejus pertransiit, illa tamen modestiæ metas non transiit* (S. Antonin. 4 p. tit. 15). Maria in gravissimis suis afflictionibus non se habuit sicut mulierculæ illæ, quæ nec vel minimum quid æquanimitate et animo constanti pati norunt; quarum, adveniente quavis adversitate, ubique murmur adversus Deum resonat, ubique querimonie, ubique clamores, et ut ait poeta, *femineum clâ-*

morem ad cæli sidera tollunt. Imo non desunt quæ in adversitatibus spument veluti infernales furæ, et quæ verbis, gestibus, inordinatis corporis motibus omnes pudoris et modestiæ leges violent. Maria autem non sic; in vehementiore etenim dolorum et afflictionum excessu inordinatum nullum ex ore ejus prodiit verbum, nullisque in incensu et in corporis habitu apparuit motus, qui a modestiæ legibus declinaret; *illa modestiæ metas non transiit.* Passa est Maria cum magna animi constantia et magna corporis modestia; *passa est etiam cum magna voluntatis eam ad divinam conformitate.*

3. Magna quidem erat velut mare contritio et afflictio ejus; immensus erat dolor, quo angebatur cor illius; uberrimæ erant lacrymæ, quæ ex oculis ejus fluebant; sciens tamen decreto divino sancitum esse, Christum pro humani generis salute cruci affigendum, voluit illa quod volebat Deus. Et sicut Christus æterno Patri dixit: *non sicut ego volo, sed sicut tu* (Matt. 26); ita Maria in corde suo dicebat filio suo: *non sicut ego volo, sed sicut tu.* Non aliud volebat Christus, et aliud Maria; una utriusque erat voluntas; *omnino tunc erat una Christi et Mariæ voluntas* (Arnold. Tract. de laud. Mariæ). Christi voluntas paternæ erat omnino consentanea; et voluntas Mariæ cum æterni Patris et Christi voluntate omnino consentiebat. Volebat Christus conspui, alapis percuti, et flagellis cædi, hoc et ita fieri volebat Maria. Et licet nil durius, acerbius nihil accidere posset Mariæ, quam quod filius dirissima pateretur, et in cruce moreretur; hoc volebat illa, quia hæc erat filii sui et æterni Patris voluntas. En maximam Mariæ cum divina voluntate convenientiam. Quid tamen majus addit s. Antoninus, ut patefaciat quantum divinæ voluntati Maria conformis fuerit, asserens Mariæ voluntatem ita cum divina convenisse, ut si statuisset Deus Christum a Maria matre crucifigendum, ipsa eum propriis manibus cruci affixisset, *Mariæ voluntas ita divinæ voluntati fuit conformis, quod si oportuisset, ad implendam voluntatem Dei ipsum filium in cruce posuisset atque obtulisset.* Quod sumptam videtur ex D. Augustino in Tractatu de septem verbis Domini, dicente:

si opus fuisset, ipsa Virgo filium suum crucifixerat. O mirandam Mariæ cum divina voluntate conformitatem! Cur ergo tot christiani in adversitatibus suis a Dei voluntate dissentiunt? Unum vult Deus, et ipsi aliud volunt; vult Deus ut infirmentur, et ipsi perfecta sanitate frui optant; vult Deus ut in spiritu humilitatis et paupertatis incedentes regna cœlestia assequi mereantur, et illi divitiis affluere et ad dignitates sublimari ambiunt; vult Deus ut ipsi bonorum temporalium jacturam, filiorum mortem, hostium persecutiones et alias quasvis adversitates æquo animo perferant, et illi vel minimum quid adversi portare renuunt; semperque adveniente quacumque adversitate, divinæ ordinationi adversantur. Sic igitur voluntati divinæ obistere presumentis? Absit. Itaque imitami Mariam: voluntas vestra cum divina semper consentiat, et missa a Deo quacumque adversitate, divinam adorate providentiam, justam proclamate ejus voluntatem, eique in omnibus voluntas vestra consentiat. In omni tribulatione dicite Deo: *Domine, fiat voluntas tua*: hoc volo, quod tibi placitum est; nec a voluntatis tuæ ordinatione unquam aberrabo. Non sit vobis satis excessum dolorum Virginis Mariæ contemplari, et afflictionum ejus causas scrutari; in afflictionibus vestris Mariam imitami; eas portate magna cum animi constantia, magna cum corporis modestia, et magna cum voluntatis vestræ ad divinam convenientia: dabitque Deus mercedem laborum vestrorum, gloriam æternam. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM PALMARUM.

DE ACERBA CHRISTI PASSIONE.

Dicebant excessum, quem completurus erat in Jerusalem
(Luc. 9, 31).

De passionis Christi excessu dicere timeo, non quia, dum Christus patitur, scinduntur petræ, sol deficit, tremitt terra, omnisque natura commovetur; sed quia ex iterata passionis